

Zuidwestelijke Delta

Verslag van de 4^e werkconferentie van de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta

1 april 2010 in Bergen op Zoom; schouwburg De Maagd

De Stuurgroep Zuidwestelijke Delta heeft gewerkt aan een ontwerp-Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta, waarin de korte termijnopgaven voor dit gebied staan beschreven. Daarnaast wordt in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in het kader van het Nationaal Deltaprogramma 2015-2100 een Plan van Aanpak ontwikkeld voor de lange termijnopgaven. Beide documenten kunnen niet los van elkaar worden gezien.

Tijdens de werkconferentie is de laatste stand van zaken toegelicht met betrekking tot de korte en lange termijn opgaven voor de zuidwestelijke delta. Daarnaast is tijdens een interactieve sessie het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta toegelicht en zijn de aanwezigen in de gelegenheid gesteld hierop te reageren.

Dit verslag geeft in kort bestek de hoofdpunten van de discussies die gevoerd zijn in de verschillende stands op de "markt". Deze reacties worden meegenomen als inbreng voor de consultatie van het Uitvoeringsprogramma.

Bekijk ook het beeldverslag van de conferentie op deze website, met daarin de terugmelding van de standhouders.

Programma:

09.00:	inloop en koffie
09.30:	opening door dagvoorzitter Dorien de Wit en inleiding door Lenie Dwarshuis, voorzitter van de stuurgroep
09.40:	overhandiging van Uitvoeringsprogramma aan Anita Wouters (LNV) door Lenie Dwarshuis
09.45:	dankwoord Anita Wouters
09.50:	presentatie Uitvoeringsprogramma door Loes de Jong
10.10:	presentatie opstellen Plan van Aanpak lange termijn door Martie van Essen
10.25:	uitleg interactieve markt door Dorien de Wit
10.30:	pauze
11.00:	markt
12.15:	resultaten markt terugmelden in zaal door Dorien de Wit
12.40:	lunch

In de marktsessie stonden 6 vragen centraal:

- "Sluiten deze doelen en acties aan op uw eigen doelen en projecten?"
- "Welke mogelijkheden ziet u voor verbinding en samenwerking?"
- "Hoe zou het Uitvoeringsprogramma door u ondersteund kunnen worden?"
- "Hoe kan de Stuurgroep u ondersteunen?"
- "Hoe kunt u hiermee verder?"
- "Wat mist u in het UP om tot actie over te gaan?"

Resultaten interactieve markt

gebied	standhouder	Assistent- Standhouder	Verslaglegger
Haringvliet, Hollands Diep en Biesbosch	L. Dwarshuis (PZH)	I. Konterman (RWS ZH)	W. de Zeeuw (RWS-ZH)
Krammer Volkerak, incl. de Flakkeese kreken en Brabantse rivieren I	J. vd. Schroeff (PNB)	R. Boeters (RWS-Zld)	K. Beurskens (PNB)
Krammer Volkerak, incl. de Flakkeese kreken en Brabantse rivieren II	J. Hoogendoorn (burgemeester Steenberg)	K. Meeuse (RWS ZLD)	R. Schrijver (RWS Zld)
Bergen op Zoom aan Zee, inclusief Zoommeer, Markiezaatsmeer, Binnenschelde en Brabantse Wal	J. Vos (W'schap B. D)	T. Arts (gem. BoZ)	F. Wagemans (PNB)
Grevelingen (inclusief Brouwersdam) I	F. Hamelink (P Zld)	L. Langerak (GZH)	P. Paulus (RWS Zld)
Grevelingen (inclusief Brouwersdam) II	L. Klaassen (G ZH)	J.W. Slager (RWS Zld)	T. Kraassenberg (GZH)
Oosterschelde en Veerse Meer	J. Gosse (LNV)	L. Adriaanse (RWS Zld)	I. van Hoorn (LNV)
Westerschelde	R. vd Kluit (RWS Zld)	H. Verbeek (RWS Zld)	V. Klap (P Zld)
Kust & Voordelta	Poppelaars (W'schap ZS)	L. Kaland (P Zld)	L. Veldkamp (P Zld)
Thema gebruik en beschikbaarheid zoetwater I	J. Geluk (W'schap HD)	S. Visser (P ZH)	J. Smits (W'schap HD)
Thema gebruik en beschikbaarheid zoetwater II	J. Schrijnen (PB ZW Delta)	W. van Zeventer (DGW)	L. de Jong (PB ZW Delta)

Haringvliet en Hollands Diep

Sluiten de doelen van het uitvoeringsprogramma aan bij uw doelen?

- Samenwerkingsverband gemeenten Hoekse Waard: Zolang het water zoet blijft, sluiten de doelen aan.
- LTO-noord: De doelen van de Kier en het Volkerak leiden van twee kanten tot een risico van verzilting van het oppervlaktewater en de bodem. Algen zijn voor een boer niet zo erg. Het Brielse meer mag niet zout worden.
- LTO-noord: De potenties voor een open delta zijn groot, maar we moeten niet doorslaan, zolang de effecten nog niet bekend zijn.

Uitvoeringsprogramma met andere activiteiten?

Onder dit thema zijn veel vragen gesteld over de noodzaak en de vertraging van de Kier.

Antwoord van mw. Dwarshuis:

- *We hebben de complexiteit van de zoetwatervoorzieningen en de weerstand bij de agrariërs tegen grondverwerving en angst voor verzilting onderschat. We denken te makkelijk: het gebied begrijpt het wel. Dat hier ook compensatie wordt gerealiseerd voor de Tweede Maasvlakte is lastig uit te leggen.*
- *Goed nieuws is dat de waterschappen de technische eisen voor de inlaatpunten hebben aangepast, waardoor het benodigde ruimtebeslag kleiner kan worden.*
- *Dat de Kier er komt staat niet ter discussie, maar dankzij de monitoring kan de Kier worden aangepast, als dit nodig blijkt.*

(Iemand uit de groep:) Er is een oplossing voor de lange termijn: aanvoer van zoet water voor de landbouw per leiding i.p.v. via het oppervlaktewater.

Groenservice ZH: Is bezig met de voorbereiding van een gebiedsalliantie met gemeenten op het gebied van recreatie.

Burgemeester van Cromstrijen: zoekt naar verbreding van zo'n alliantie naar de thema's veiligheid, economie en ecologie. De gemeenteraad wil morgen beginnen.

Hoe kan de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta u ondersteunen?

- Maak duidelijk hoeveel zoet water voldoende is voor het gelijk houden van het serviceniveau aan gebruikers en voor het tegenhouden van de zoutindringing in de Nieuwe Waterweg
- Korte reactie hierop van mw. Dwarshuis: *om 1 liter zout water tegen te houden laten we nu 40 liter zoet water weglopen. De zoutlekkage die bij het Volkerak zou kunnen plaatsvinden is maar een fractie ten opzichte van de Kier.*
- Deel de kennis die nu met de proeven bij de Afsluitdijk (bellenscherm, zoetwaterinjectie) wordt opgedaan.
- We moeten iets doen aan de algen.
- Leg vast wat de stuurgroep onder De Lerende Overheid verstaat.

Volkerak-Zoommeer I & II

Sluiten deze doelen en acties aan op uw eigen doelen en projecten?

- Ja, de doelen sluiten aan bij de oplossingsrichtingen die partijen voor ogen hebben om de huidige problemen van blauwalgen op te lossen: dit geldt voor vertegenwoordigers van landbouw, recreatie (cultuurhistorie) en gemeenten (wonen aan het water).
- Voor de landbouw is de alternatieve zoetwatervoorziening als regionaal maatregelpakket te mager: bij de Rijnmond is het zoetwatergebruik voor het tegengaan van de zoutindringing wel erg kwistig, daar is veel winst te behalen die ook voor ZWDelta van belang is.
- Borg het zoetwateraanbod van de grote rivieren voor de ZWDelta! Het waterverdelingsvraagstuk in de grote rivieren is een onderwerp waar de ZWDelta-belangen nadrukkelijk spelen.

Welke mogelijkheden ziet u voor verbinding en samenwerking?

- Integreer parallelle programma's meer in het uitvoeringsprogramma ZWDelta: bv. Gebiedscommissie Brabantse Delta (de revitalisering van landelijk gebied die binnen Brabant in uitvoering is).
- Evenzo wordt schakelen met programma Deltanatuur genoemd. Ook de realisatie van projecten in de regionale structuurvisies zijn hiermee in te verbinden.

Hoe zou het Uitvoeringsprogramma door u ondersteund kunnen worden?

- Voor de lange termijnopgave ziet de agrarische sector ook kansen om meer met zelfvoorzienendheid en water vasthouden aan de slag te gaan.
- De recreatiesector ziet mogelijkheden en denkt graag mee.

Hoe kan de Stuurgroep u ondersteunen?

- Sluit aan bij bestaande arena's om meer partijen te bereiken die baat hebben bij de doelen en ambities van het uitvoeringsprogramma. ZLTO- suggestie: richt een stand in tijdens de open dag, 23 juni, op de proefboerderij Rusthoeve. Daar komen veel agrarische ondernemers bij elkaar en is een vertaalslag naar de individuele boer te maken.
- Dat zou ook voor vergelijkbare bijeenkomsten van andere sectoren een optie kunnen zijn.
- Door een goede koppeling te leggen met het project waterberging (Ruimte voor de Rivier): daar lijken de synergiekansen wat op de achtergrond te zijn gekomen. Dit is wel een wettelijk al vastgesteld project, graag koppelen aan de ingrepen voor blauwalgproblematiek, die nu nog een onzeker bestuurlijk proces moeten doorlopen: er is een risico denkbaar dat UP niet doorgaat door bezuinigingen in Den Haag.
- Betrek de gemeenten er goed bij.

Hoe kunt u hiermee verder?

- Het besef dat uitvoering van maatregelen ieders inzet vergt, is breed gedragen. Dit is niet alleen een actie van de stuurgroep. Men ziet vooral waarde in het aan de slag gaan, al gaat het maar om kleine ingrepen.
- De wensen van de recreatiesector en de mosselkwekers moeten goed op elkaar worden afgestemd.

Wat mist u in het UP om tot actie over te gaan?

enkele inhoudelijke suggesties:

- Er is een afname van nutriënten en blauwalg te zien. Als jullie niet snel zijn, dan lost het probleem zichzelf op.
- Berging van zoet water in VZM kan negatieve gevolgen hebben voor de mosselkweek.
- Waarom wederom een harde scheiding zoet/zout bij de Volkeraksluizen? Is er geen geleidelijke overgang mogelijk?
- De sluisen van Brabant zijn te traag. Hier zit de recreatievaart niet op te wachten.
- Mogelijkheden voor natuurlijke zuivering van het water is een idee om verder uit te werken.
- Op land meer zoet water vasthouden is een uit te werken optie.

Opmerkingen

- Voorkom dat besluiten genomen worden, maar de uitvoering eindeloos op zich laat wachten (zoals bij het Kierbesluit).
- Het VZM besluit heeft de hoogste prioriteit!
- De Volkeraksluizen met bellenschermen e.d. mogen geen vertraging voor de scheepvaart opleveren.

Bergen op Zoom aan zee

In dit programma staan 2 zaken centraal.

Ten eerste het project om Bergen op Zoom weer in verbinding te brengen met het, in de toekomst, zoute Volkerak-Zoommeer. Hiervoor zijn diverse scenario's ontwikkeld.

Deze vormen een oplossing voor de op dit moment slechte waterkwaliteit van de Binnenschelde en kunnen tevens een impuls betekenen voor de waterrecreatie en de woonomgeving van Bergen op Zoom.

Het tweede onderwerp van het gebiedsprogramma "Bergen op Zoom aan Zee" is het project "Water uit de Wal". In dit project wordt aan de voet van de Brabantse Wal en de Zeeuwse Reigerbergsche polder hard gewerkt aan het ontwerpen van een alternatieve zoetwatervoorziening bij een verzilt Volkerak-Zoommeer.

Verschillende vragen en opmerkingen van de deelnemers:

- Het is goed de doelen van Bergen op Zoom te verbinden aan de doelen die in het uitvoeringsprogramma ZWDelta genoemd zijn.
- Wat zijn de risico's voor de woonwijk Bergsche plaats? Tast zout water bijvoorbeeld de fundering niet aan?

Dit moet worden onderzocht voordat er iets gebeurt. Het is echter goed te bedenken dat de ondergrond ook nu al zout is.

- Koppel de natuurdoelen in het gebied met de ideeën rond "Bergen op Zoom aan Zee". Zorg dat dit project de gewenste ontwikkeling van het bijvoorbeeld het Markiezaatsmeer ondersteunt.
- Mooi als de gepresenteerde ideeën werkelijkheid kunnen worden. De gemeente moet hier een trekkende rol in spelen.
- Houd rekening met de scheepvaart op het Schelde-Rijnkanaal wanneer de waterrecreatie bij Bergen op Zoom wordt ontwikkeld.
- Werk samen met de verschillende belangen in het gebied zoals natuur en recreatie. Juist deze koppeling van belangen zet zaken in beweging.
- Wat gebeurt er met het zand dat uit de Binnenschelde moet worden gebaggerd om deze te verdiepen?

Er zijn verschillende plaatsen in het gebied waar dit zand erg welkom is. Een voorbeeld is de Oesterdam. Inzet van het sediment uit de Binnenschelde aan de Oesterdam kan een bijdrage leveren aan het verminderen van de zandhonger op de Oosterschelde.

Grevelingen I & II

Wat leeft er, vragen, kansen, dilemma's en opmerkingen:

Vragen

- Welke schade leveren de bacteriematten op de bodem nu echt op?
- Hoe ontstaan de bacteriematten?
- Hoe is de huidige visstand?
- Hoe stabiel is het ecosysteem?
- Waar liggen de prioriteiten gezien vanuit het perspectief van een bezuinigende overheid? Zijn er terugvalopties onderzocht die kunnen worden ingezet als de bestaande opties (schutsluis bv) te duur blijken? Bijvoorbeeld binnenlandse verbinding tussen Oosterschelde- Zierikzee en Grevelingen?
- Wat zijn de gevolgen van de plannen voor de paling? Punt van aandacht!
- Zijn er voor een getijdencentrale in Nederland geen betere locaties denkbaar dan de Grevelingen? Bijvoorbeeld Westerschelde? Wellicht zijn er meer kansrijke locaties elders.
- Worden de getijdencentrale en schutsluis ook macro-economisch bekeken?
- Zijn alle regionale ontwikkelingen voldoende in beeld i.v.m. extra kansen en het kunnen versnellen van het proces? Betrek ook het bedrijfsleven in de regiotour!
- Hoe wordt de PPS constructie ingevuld? Hoe gaat het bedrijfsleven meedoen?
- Gaat er gebaggerd worden?

Kansen

- De beleving is er dat het onderdeel "natuur" onderbelicht wordt. De berichtgeving gaat namelijk altijd over de getijdencentrale en klein beetje over waterbodem en niet of nauwelijks over de (getijden)natuur. We moeten de buitenwereld ook laten zien wat er aan versterking van de ecologische basisvoorwaarden (natuur) gebeurt.
- Waarom geen aansluiting VZM aan de Oosterschelde i.p.v. aansluiting VZM aan Grevelingen? En waarom geen aansluiting van Grevelingen aan Oosterschelde?
- De uitdaging is dat N2000 geen rem is op de ontwikkelingen, maar juist ook kansen kan bieden.
- Het grote voordeel voor de recreatie wordt gezien bij een open verbinding (brug) met het VZM.

Dilemma's

- Regionale economische investeringen voor een beter leefklimaat vs het behouden van de huidige identiteit van het gebied.
- Nieuwe toeristische attracties vs bestaande recreatie;
- De nieuwe schutsluis (Brouwersdam) staat door extra recreatieve druk op gespannen voet met handhaving van de rust in de Voordelta.
- Er is sprake van "zorg" voor het Nederlands landschap. Men is bang dat dit opgeofferd wordt aan recreatie.
- Een getijdencentrale levert naast innovatieve energie ook een bedreiging op voor zowel de strandrecreatie als voor het kitesurfen.
- Er zijn bedenkingen bij "de Grevelingen als waterberging". Zal dan niet in één keer het zoute ecosysteem worden verwoest? *Het systeem zal niet helemaal zoet worden. Gedurende een aantal dagen zal een zoete waterlaag (van ca 2 meter) op het zoute water (nu 5 meter) komen. De estuariene flora en fauna is in staat dit soort schokken redelijk snel te boven te komen.*

Opmerkingen

- Er lijkt een tegenstrijdigheid aanwezig te zijn: enerzijds is de waterkwaliteit goed, anderzijds is er te weinig zuurstof rond de bodem.
- Probeer te investeren in structurele ontwikkelingen en niet in symptoombestrijding
- Gebied Zuidwestelijke Delta staat al 10 jaar in belangstelling. Vele plannen zijn geschreven, maar zo weinig wordt concreet gerealiseerd. Probeer door te pakken en te prioriteren. Liever minder plannen en meer gerealiseerd.
- Als de Grevelingen maar eens in de 1000 jaar gebruikt zal worden als opvangbekken, waarom dan zoveel investeren?
- De huidige buitenzijde van de Brouwersdam is zo uniek. Dit karakter, natuur en recreatie in een goede verhouding, moet behouden blijven!
- Kijk voor de visserij naar vistrappen en vispassages
- De focus van de MIRT verkenning lijkt heel erg op de Brouwersdam te zijn gericht. De Grevelingen is veel meer dan alleen de Brouwersdam. Houd daar oog voor.

Oosterschelde

Vraag 1: Kunt u zich vinden in de doelen/ambitie van de stuurgroep voor de O'schelde?

- De zorg om het voortbestaan van de Oosterscheldekering werd uitgesproken.
- Natura 2000 is een probleem voor de uitvoering van dit programma omdat economie (gebruik) in N2000 ontbreekt.
- Kwaliteitsaspect moet worden toegevoegd aan projecten.
- Economie graag wat meer aandacht!
- Nationaal Park: wie voelt zich eigenaar?
- Wie trekt de ruimtelijke ordening in de Oosterschelde? Wie voelt zich verantwoordelijk en is regisseur op ruimtelijke vlak?

- Pleidooi voor multifunctioneel en flexibel gebruik: uitgaan van wat er kan en niet van wat er mag.
- Veiligheid op één: geen behoefte aan experimenten.
- Instandhoudingdoelen (N2000) werken blokkerend. De doelen staan zwaar onder druk.
- Veiligheid kan op verschillende manieren: houdt rekening met visserij en recreatie.
- Zandhonger oplossen en verlengen supplementies voor natuur en recreatie.
- Zandhonger leidt tot teruglopen productie.
- Wens om de dynamiek te versterken.
- Verandering is niet makkelijk: koppel veiligheid aan gebruik.

Vraag 2: Op welke manier kunt u zich verbinden met deze doelen?

- Draagvlak bij lokale partijen is nodig om uitvoering op korte termijn te kunnen realiseren.
- Partijen bij elkaar brengen!
- Drukke rond bijeenkomsten is niet te behappen: kan dat niet effectiever??
- Gebruik het Veersche Meer (proces en inhoud) om van te leren.
- Verbinding zoeken met gebieden (land) en partijen rondom de Oosterschelde!
- Oproep: niet alleen plannen, maar zorg ook voor de middelen.
- Kan het NPO niet een rol vervullen? Alle partijen zitten er in.
- Er is al zoveel aan samenwerking, maar dat loopt echter nog niet goed.
- Projectbureau Zeeweringen biedt expertise aan.
- Stuurgroep moet sturen op gezamenlijke ambitie/verantwoordelijkheden.
- Betrek burgers bij planontwikkeling: burgerparticipatie.
- Jan Schuurman Hess maakt een toneelstuk tbv. Burgerparticipatie.
- Kentering is merkbaar: natuur-visserij-recreatie willen samen opgaan
- Meedenken over nieuwe productiemethoden

Westerschelde

Binnen het kader van het Uitvoeringsprogramma ZWD neemt de Westerschelde een aparte plaats in, omdat de aandacht voor dit gebied zich momenteel meer richt op uitvoering van genomen besluiten dan op het bedenken van nieuwe. Niettemin bleek de belangstelling voor de stand groot, niet in de laatste plaats van mensen die juist de genomen besluiten betreuren.

- Een belangrijke notie uit twee van de drie gesprekken was dat havenontwikkeling de ontwikkelingen in de Westerschelderegio stuurt, maar dat de randvoorwaarden door Natura2000 worden bepaald. Omdat Natura2000 Europese regelgeving is, dicteert zij volgens sommigen internationale samenwerking tussen de havens in de delta.
- Daar bovenop refereerde iemand aan de opinie van Hans Smits, directeur van het Rotterdams Havenbedrijf, dat er ook vanuit economisch perspectief alle reden is om als havens vergaand samen te gaan werken en wel door specialisatie van afzonderlijke havens. Niet langer dus veel havens met een vergelijkbaar palet aan diensten, maar gespecialiseerde havens die in de delta de ene of andere dienst voor hun rekening nemen.
- Enkele bezoekers waren van mening dat de combinatie van natuurgebied en vaarweg geen toekomst heeft. Zij pleitten expliciet voor verdere zeehavenontwikkeling van Zeebrugge en de aanleg van een kanaal tussen Zeebrugge en Antwerpen.
- Natura2000 kwam niet alleen in bovenstaande context ter sprake, maar ook als volgt:
 - Er was onbegrip over het feit dat het Schelde-estuarium is aangewezen als Natura2000-gebied, terwijl het in het gebied gonst van activiteiten waar de natuur nou eenmaal niet bij gebaat is. Het Natura2000-beheerplan biedt daardoor bijna geen ruimte voor normaal menselijk gebruik.

- Er was twijfel in hoeverre Natura2000 in lijn is met de klimaatverandering. Een eensluidend antwoord daarop bleek niet te geven omdat de verandering nog onbekend is, maar in algemene zin lijkt het waarschijnlijk dat de klimaatrobuustheid toeneemt door Natura2000.
- Verwarring bestond er ten aanzien van de 3000 ha nieuwe natuur (in het Nederlandse deel van het Schelde-estuarium) die volgens sommige bezoekers zou volgen uit Natura2000. *Dat laatste is niet het geval, want de 3000 ha kent zijn oorsprong in het studierapport Voorstellen voor Natuurontwikkelingsmaatregelen Schelde-estuarium, een onderbouwend rapport uit 2004 voor de Ontwikkelingsschets 2010. De doelstelling van het Natuurontwikkelingsplan was de natuurambitie uit Langetermijnvisie Schelde-estuarium 2030 (uit 2001) te concretiseren. Er is dus geen juridisch verankerd besluit over de 3000 ha, hoogstens een wetenschappelijke intentie.*
- Zorg was er over de veiligheid door de aansluiting van nieuwe op bestaande dijken rond de Hedwigepolder. Zetting van de nieuwe dijken was volgens iemand onvoldoende onderzocht, waardoor de gebieden erachter onvoldoende veilig zijn.
- Op de poster in de stand stond bij de planning "het opstellen van een gebiedsvisie" genoemd. Iemand vroeg zich af of daarmee een nieuwe langetermijnvisie Schelde-estuarium bedoeld werd? Volgens van der Kluit is dat niet het geval. Het is eerder een volgende Ontwikkelingsschets, voor de periode tot 2020. Erg concreet zijn de voorbereidingen daartoe overigens nog niet.
- Hoewel niet specifiek van toepassing op de Westerschelde, wilde één aanwezige graag een hartenkreet kwijt. Hij vond de manier waarop het Uitvoeringsprogramma ZWD wordt opgesteld en "geplugd" vergelijkbaar met de gang van zaken rond de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Volgens hem worden er wederom onzinnige plannen door ambtenaren uitgedokterd waar normale mensen niets van moeten weten.

Kust en Voordelta

Vragen en opmerkingen

Is er gekeken naar het project Vlaamse baaien?

De heer Kaland antwoordt dat de voorzitter van het Zeeuws Overleg Zeeweringen contacten heeft met Vlaanderen. In het kader van zeeweringen zorgt Vlaanderen ervoor dat er geen beïnvloeding richting Nederland plaatsvindt.

Met de klimaatverandering beweegt de wetgeving mee. Gaat dit kansen bieden voor anders omgaan met Natura 2000?

Pleidooi voor handhaving bij de Bollen van de Ooster (surfers mogen gebruik maken van de noordelijke punt om te rusten).

Wat is er bekend over de plannen voor windenergie in de Voordelta.

Conclusies

Waarborgen afstemming met Vlaanderen, waaronder de strategische kennisagenda Economische ontwikkelruimte is hard nodig, ook nu al. Enige genoemde knelpunten en kansen voor samenwerking:

- Toegankelijkheid van zeeweringen
- Kwaliteit van stranden. Voorbeeld: op Goeree worden de stranden overspoeld met slik. Dit komt niet ten goede aan de recreatie. Genoemd belangrijk knelpunt: afkalving van stranden bij de Brouwersdam
- Koppeling van financieringsstromen voor suppleties vanuit veiligheid en Natura 2000 en recreatie. Meekoppelen.
- Natura 2000 en recreatief medegebruik
- Inzetten op brede gebiedsallianties
- Nautisch beheer Westerschelde

- Deelprogramma Veiligheid meenemen in het gebiedsprogramma Kust en Voordelta
- Normen voor Natura 2000 houdbaar? Biedt dit andere kansen?
- Leg een relatie tussen de jachthaven van de toekomst en de Hoeksche Waard
- Aandacht voor plannen voor windenergie in de Voordelta.

Kansen

- Als met de klimaatverandering de wetgeving meebeweegt gaat dit kansen bieden voor anders omgaan met Natura 2000?
- Kan dan in Natura 2000 gebieden (bv. Voordelta) recreatief medegebruik toenemen?
- Kan windenergie een grotere plaats krijgen in de Voordelta?
- Inzetten op brede gebiedsallianties
- Koppeling van financieringsstromen voor suppleties tbv veiligheid en Natura 2000 en recreatie.
- Economische ontwikkelruimte is hard nodig, ook nu al

Bedreigingen

- Kwaliteit van de stranden gaat achteruit:
 - Slik komt mee met suppleties op Goeree
 - Strand kalft af bij Brouwersdam
- Toegankelijkheid van zeekeringen niet voldoende

Vragen en opmerkingen:

- Het project Vlaamse baaien zorgt niet voor geen beïnvloeding van de veiligheid in Nederland. De voorzitter van het Zeeuws Overleg Zeeweringen heeft daarover contacten met Vlaanderen.
- Pleidooi voor handhaving bij de Bollen van de Ooster (surfers mogen gebruik maken van de noordelijke punt om te rusten).
- Deelprogramma Veiligheid meenemen in het gebiedsprogramma Kust en Voordelta
- Leg een relatie tussen de jachthaven van de toekomst en de Hoeksche Waard

Zoetwatermaatregelen I & II

De aanwezigen hadden lof voor het bereikte resultaat voor de zoetwatervoorziening bij een zout Volkerak-Zoommeer en de direct betrokkenen waren ook trots op het bereikte. De procesgang kan als voorbeeld dienen voor vervolprocessen in de Delta en voor de rest van Nederland.

De vragen waarover is gesproken:

1. Kunt u zich vinden in de doelen/ambitie van de stuurgroep voor een zout Volkerak-Zoommeer en de daarbij horende alternatieven voor zoetwatervoorziening?
2. Op welke manier kunt u zich verbinden met deze doelen?

Samenvatting van de discussie leidt tot de volgende conclusies:

- Zoetwater is een belangrijke grondstof voor de economie in de zuidwestelijke delta, zowel voor landbouw als industrie. Daarnaast is zoetwater van levensbelang als drinkwater. Daarom gaat de zorg voor voldoende zoetwater van een passende kwaliteit ons allen aan. Zoet water is net zo onmisbaar als olie en energie.
- De belangrijkste kwestie voor zoetwater is het verdelingsvraagstuk, dat gaat over schaarste en overlast. Bij schaarste gaat het erom hoeveel water voor wie beschikbaar is, via welke aanvoerroute en hoe zoveel mogelijk water (vooraf) kan worden opgevangen en vastgehouden, terwijl bij overlast het overtollige water zo snel mogelijk afgevoerd of geborgen moet worden.

Het huidige binnendijkse systeem van watergangen, boezems en sloten vraagt daarmee om slimme inrichtingsmaatregelen, die passen in de trits opvangen-bergen-afvoeren maar toch zal in tijden van extreme droogte tekort aan zoetwater voorkomen en in tijden van extreme regenval overlast optreden.

- Het verdelen van zoetwater kan niet alleen worden opgelost met slimme technische oplossingen, maar vraagt ook om er bewust en efficiënt mee om te gaan. Voor dat laatste is een politieke en fundamentele discussie over de verhouding tussen beschikbaarheid van zoetwater en het gebruik ervan noodzakelijk, inclusief het betalen voor (extra) zoetwater.
- De alternatieve oplossingsrichtingen die in de deelgebieden rondom het Volkerak-Zoommeer zijn aangedragen bieden een oplossing voor de komende 20-30 jaar voor het op peil houden van de huidige beschikbaarheid van zoetwater voor landbouw, drinkwater en industrie. Daarnaast zorgen zij voor extra tijd om een grondige landelijke discussie over een zo efficiënt, effectief en duurzaam gebruik van de grondstof zoetwater voor de langere termijn te voeren.
- De noodzaak is benadrukt om het zoetwatervraagstuk van de Zuidwestelijke Delta goed te verankeren in het Nationale Deltadeelprogramma Zoetwatervoorziening. Voorkomen moet worden dat de voorsprong in aanpak van de ZW Delta remmend werkt in het vervolg van het NDP-zoetwaterprogramma.

De bezoekers van de stand kunnen zich in principe vinden in de ambitie van de stuurgroep voor het regelen van een alternatieve zoetwatervoorziening rondom het Volkerak-Zoommeer als voorwaarde voor het zout maken van het meer. Vragen zijn:

- Blijft de huidige beschikbaarheid op peil met de voorgestelde alternatieve maatregelen, en meer specifiek: is de inname van voldoende water vanuit het Hollandsch Diep gegarandeerd?
- Hoe zit het met de beschikbaarheid van zoetwater op de langere termijn?
- Wie gaat betalen voor de maatregelen? Wordt de financiering afgewenteld op de regio?
- Hoe valt te rijmen dat de provinciale structuurvisie van de provincie Zuid-Holland stelt dat na 2015 de beschikbaarheid van voldoende goed water niet kan worden gegarandeerd, terwijl in het zoetwateradvies van de stuurgroep (dat is overgenomen in het Nationaal Waterplan), de huidige beschikbaarheid tengevolge van het zout maken van het Volkerak-Zoommeer geregeld moet worden voordat zoet water op het Volkerak-Zoommeer kan worden toegelaten?
- Zullen de bereikte afspraken gerealiseerd kunnen worden? De beperkte middelen als gevolg van de financiële crisis kunnen de plannen wel eens opbreken.
- Bij de stand werd ook weer de noodzaak voor een zout Volkerak-Zoommeer aan de orde gesteld: er is hier en daar twijfel mede o.a. door de hoge kosten van de compensatiemaatregelen. Blijf daarom de blauwalgen monitoren om waar te nemen in hoeverre de (potentiële) overlast afneemt.